

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2024 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 12.5.2025 § 3 ja se lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 2.6.2025 § 5 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Lautakuntien selvitykset arviointikertomuksesta vuodelta 2024

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 16.9.2025 § 6

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 16.9.2025 § 7

Kaupunkitilalautakunta 17.9.2025 § 9

Kaupunkiympäristölautakunta 16.9.2024 § 9

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta

VD/691/00.03.00.00/2025

Sisältökohta 1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2024 sitovien tavoitteiden toteutumisesta

Sitova tavoite 5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asetettuun tavoitetasoon ja sen seurantaan.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten sekä yhteisten tavoitteiden ja strategisten linjausten toteutumisen seuranta

Tavoitetasona oli, että kaikkien yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten toteutumista on seurattu ja kaikki mahdolliset ongelmakohdat on käsitelty johdon foorumeilla sekä kaikkia yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia on käsitelty johdon foorumeilla. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitetaso on haastava, ja on ollut toistaiseksi vaikea saavuttaa. Yhdyspintoja ja niiden toimivuutta tulee seurata jatkuvasti sekä ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa. Tärkeitä näkökulmia seurannassa ovat, onko mahdolliset ongelmakohdat tunnistettu ja miten ne on ratkaistu

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteutusta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että Vantaan kasvatuksen ja oppimisen, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toimialan sekä Keravan lasten ja nuorten toimialan johtoryhmien yhteisissä tapaamisissa on sovittu yhteisistä rakenteista sekä yhteisestä strategisesta tavoitteesta tulevalle strategiakaudelle. Yhdyspintasuunnitelmia, -sopimuksia ja -rakenteita on kartoitettu yhteistyössä. Lakisääteiset rakenteet ovat toiminnassa ja lakisääteiset sopimukset on tehty.

Opiskeluhoitosuunnitelmat on päivitetty vastaamaan mm. tuen lakimuutosta ja päivitetty suunnitelmat on otettu käyttöön 1.8.2025. Päivä- ja lomatoiminnan sopimus on allekirjoitettu. Yhteistyötä neuvolapalveluiden kanssa ollaan kehittämässä. Yhteinen rakenteiden kehittäminen jatkuu edelleen yhteistyössä VAKE:n kanssa, jotta rakenteet vastaavat VAKE:n organisaatiomuutosta sekä Vantaan ja VAKE:n tulevien strategioiden vaatimuksia.

Sitova tavoite 6.1 Kaikkien perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Lukuseula-testi (2. luokka ja 7. luokka).
- Funa-matemaattisen osaamisen testi (3. luokka ja 7. luokka).

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät mittarit ovat yksiselitteisiä. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukaiset lukuseula-testin tulokset ovat huonontuneet sekä suomi äidinkielenä että toisena kielenä 2. luokan oppilaiden osalta. Lukuseula- testin tulokset olivat parantuneet 7. luokan oppilaiden kohdalla. Ensimmäisen mittarin osalta tavoite saavutettiin osittain. Toisen mittarin osalta raportoinnissa todetaan, ettei Funa-arviointia toteutettu vuonna 2024. Toisen mittarin mukaista matemaattisten osaamisen kehitystä ei voinut arvioida puuttuneiden mittausten vuoksi. Koska ensimmäisen mittarin mukainen tavoite toteutui osittain ja toisen mittarin toteutumista ei voida arvioida, kokonaistavoite ei toteutunut lainkaan.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteumasta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisimpiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että lukutaitoa riittävän kattavasti kuvaavaa mittaria on vaikea löytää tarjolla olevista mahdollisuuksista. Syksystä 2026 alkaen strategiakauden loppuun saakka lukutaidon arviointiin tullaan käyttämään KARVIN (koulutuksen arviointikeskus) kansallisia lukutaidon arviointiin kehitettyjä testauksia. Tämä tukee paremmin arviota opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumisesta lukutaidon osalta sekä tuloksia voidaan verrata kansalliseen aineistoon.

Vantaan kaupungilla ei ollut aiemmista sopimuksista poiketen mahdollisuutta käyttää matematiikan FUNA-testiä lukuvuonna 24–25 eikä näin ollen voida vertailla tuloksia aiempaan testaukseen. Syksystä 2025 alkaen käytämme myös Karvin testejä matemaattisen osaamisen mittaamiseen.

Yleisesti voidaan todeta lukutaidon oppimisen haasteiden lisääntyvän vieraskielisten oppilaiden myötä. Edelleenkin vieraskielisten lasten joukossa on kantaväestöä enemmän lapsia, jotka eivät osallistu varhaiskasvatukseen. Oppilaiden kielellinen osaaminen koulun alkaessa on aiempaa heikompaa, mikä näkyy 2. vuosiluokan Lukuseula-testauksissa. Koska 7. luokan testauksissa näkyi myönteisiä tuloksia, voidaan

kuitenkin todeta, että lukemaan opettamisen vaikuttavuus näkyy lukutaidon vahvistumisena yläkoulun alkaessa.

Sitova tavoite 7.2 Monikielisten oppijoiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Tarkastuslautakunnan huomio kohdistuu tavoitteen mittariin.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Monikielisten oppijoiden oppimisen kehittämisohjelma.

Vuodelle 2024 tavoitetasoksi oli asetettu muun muassa, että monikielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatuksen eri palveluissa kasvaa. Raportoinnissa on kuvattu varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisten lasten osallistumisasteita, mutta lähtötaso ja siten vertailukohta puuttuvat. Koska kyse on uudesta tavoitteesta, voi olla, että jatkossa vertailukohta ja lähtötaso muodostuvat nyt raportoiduista tuloksista. Vertailukohteen tai lähtötason ilmoittaminen on tärkeää, jotta kehityssuuntaa on mahdollista arvioida. Jatkossa on tärkeää kehittää mittari, jolla osaamisen kehittymistä seurataan.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteumasta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomioitu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisimpiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että mittarista puuttuu lähtötaso asiakastietojärjestelmän vaihtumisen vuoksi. Nykyisin tieto on hyvin saatavissa ja sitä voidaan jatkossa seurata vuosittain.

Sitova tavoite 9.1 Lasten ja nuorten sosiaaliset ja tunnetaidot paranevat ja kiusaaminen vähenee. Opiskelijoiden hyvinvointi paranee yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Tarkastuslautakunta on huolissaan kehityssuunnasta.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- School Day ja kouluterveyskysely: Kiusaamista kokeneiden määrä.

Vuodelle 2024 tavoitetasoksi oli asetettu muun muassa, että kiusaamista viikoittain kokeneiden määrä vähenee. Raportoinnissa käytettävissä olevan vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulosten mukaan kiusaamista viikoittain kokeneiden määrä oli kasvanut kaikilla vertailussa olevilla luokka-asteilla niin perusopetuksessa kuin lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa. School Day -palvelun syksyn 2024 tuloksissa kiusaaminen oli hieman lisääntynyt syksyn 2023 tuloksiin verrattuna. Kiusaamiseen puuttumisen koettiin kuitenkin hieman parantuneen syksyn 2023 tuloksiin verrattuna. Tarkastuslautakunta toteaa, että kiusaamiskokemusten lisääntyminen on huolestuttava kehityskulku.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen toteutuksesta. Yhden tavoitteen toteutumista ei tarkastuslautakunnan mielestä voinut arvioida. Lisäksi lautakunta esitti huomion kuuden tavoitteen osalta. Tarkastuslautakunta kiittää työttömyyttä kuvaavan mittarin hyvästä tarkennuksesta, kun työttömyyden kuvaamisessa on huomiotu myös työttömien prosentuaaliset osuudet kohderyhmissään. Muut huomiot liittyivät vertailutiedon puuttumiseen, ajantasaisten vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen sekä kiusaamisen huolestuttavaan kehityssuuntaan. Sitovien tavoitteiden määrä oli melko suuri, mutta vuodelle 2025 tavoitteita on vähennetty kolmanneksella. Tavoiteasetannassa on hyvä keskittyä toiminnan näkökulmasta keskeisiin tavoitteisiin ja panostaa niiden mittarointiin. Tavoitetasot olisi hyvä suhteuttaa väestönkasvuun niiden mittareiden kohdalla, joihin väestönkasvu vaikuttaa.

Tavoiteraportoinnista saadun tiedon perusteella tarkastuslautakunta on myös huolissaan koulukiusaamisesta sekä lukutaidon heikentymisestä toisella vuosiluokalla. Koulukiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Lukutaito ei ole kaikilta osin kehittynyt tavoitteen mukaisesti. Toisella vuosiluokalla lukutaito on panostuksista huolimatta heikentynyt huolestuttavalla tavalla. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomi äidinkielenä että suomi toisena kielenä oppilailla.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kiusaamisen vastaisessa työssä on toteutettu seuraavia toimenpiteitä: Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma on otettu käyttöön 1.8.2022 kaikilla palvelualueilla. Keväällä 2024 on systemaattisesti tuettu toimenpideohjelman käyttöönotossa niitä kouluja, joissa kouluterveyskyselyn tulokset kiusaamisen osalta ovat Vantaan keskiarvoja heikompia. Kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija on aloittanut keväällä 2023. Erityisasiantuntija konsultoi/tukee kouluja ja päiväkoteja haastavissa/pitkittyneissä kiusaamistapauksissa sekä kouluttaa ja suunnittelee kaupunkitasolla kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen asioissa. Erityisasiantuntija koordinoi tammikuussa 2024 K-O -koulutettua työntekijöiden verkostoa. K-O -työparit toimivat tarpeen mukaan/sovitusti perusopetuksen tukena pitkittyneiden kiusaamistapausten selvitysprosessissa yhteistyössä kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntijan kanssa.

Tämän lisäksi on 3.–9. luokkien oppilailla ja toisella asteella käytössä Someturva-palvelu. Someturva on anonyymi palvelu netissä tapahtuvaan kiusaamiseen ja häirintään puuttumiseksi. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen on 1.8.2023 lähtien tullut pysyvä 0,5 vuosiviikkotunnin lisäys 7.-luokkalaisille suomenkielisessä ja 8.-luokkalaisille ruotsinkielisessä perusopetuksessa. Sama lisäys on tullut 8.-/7.-luokkalaisille 1.8.2024 lähtien.

SchoolDay-palvelua on hyödynnetty Vantaalla oppilaiden hyvinvoinnin seurantaan kuluneella strategiakaudella erityisesti 4. ja 7. luokilla. Arviointitiedonkeruu on toteutettu suunnitelmallisesti ja sen tuloksia on käsitelty mm. rehtoreiden, opettajien, oppilaiden, kouluvalmentajien sekä opiskeluhuollon asiantuntijoiden kanssa. Kyselyssä on mitattu oppimista, sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja, sosiaalisia suhteita sekä hyvinvointia. Tulokset osoittavat myönteisiä vaikutuksia kouluun kiinnittymisessä ja osallisuuden kokemuksissa, mutta myös haasteita, kuten kiusaamisen kokemusten lisääntymistä. Arvioinnin perusteella on tunnistettu kehittämistarpeita muun muassa resurssien riittävyyden, huoltajaviestinnän ja kysymysten selkeyden osalta. SchoolDay-tiedonkeruu on omalta osaltaan tukenut tiedolla johtamista ja opiskeluhuollon kehittämistä Vantaalla.

Sisältökohta 1.2 Strategisten vuositavoitteiden yhteenvetoa 2022–2024 sekä tiivistelmäkohdat 1 ja 2.

Tiivistelmäkohta 1, Kaupunki asetti 45 tavoitetta vuodelle 2024. Näistä 87 prosenttia raportoitin kokonaan tai osittain toteutuneeksi. Toteutumatta jäi muun muassa koulukiusaamisen vähentämiseen, lukutaidon kehittämiseen sekä työttömyyden vähentämiseen liittyviä tavoitteita. Näitä tavoitteita jäi toteutumatta myös vuotta aiemmin. Positiivista oli, että 7.-luokkalaisten lukutaito oli parantunut sekä suomea äidinkielenä että toisena kielenä opiskelevilla oppilailla. Suurille tytäryhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hieman paremmin kuin vuotta aiemmin.

Tiivistelmäkohta 2, Valtuustokaudella 2022–2025 asetettiin yhteensä 154 strategista vuositavoitetta. Yli 80 prosenttia valtuustokaudelle asetetuista tavoitteista on vuoden 2024 loppuun mennessä toteutunut täysin tai osittain. Tarkastuslautakunta on ollut eri mieltä tavoitteen raportoidusta toteutumasta tai esittänyt huomion 35 tavoitteen osalta.

Tarkastuslautakunnan arvioinnista

Seuraavassa taulukossa on tavoitemäärät vuosilta 2022–2024, joista tarkastuslautakunta oli eri mieltä toteutumasta tai joita koskien tehtiin muu huomio. Suluissa oleva prosenttiluku kertoo, kuinka suureen osaan tavoitteista huomiot kohdistuivat.

Taulukko: Tarkastuslautakunnan huomiot vuosilta 2022–2024.

	2022	2023	2024	Yhteensä
Eri mieltä/Huomio	14 (37 prosenttia)	11 (27 prosenttia)	10 (22 prosenttia)	35 (28 prosenttia)

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä seitsemän tavoitteen raportoidusta toteutumasta ja kolmen tavoitteen osalta tarkastuslautakunta totesi, että arviointia ei voinut tehdä. Raportoinnin huomiot koskivat epätasmallista tai vajaaksi jäänyttä raportointia, vertailutietojen puuttumista tai jos esimerkiksi kaikkien mittarien toteumaa ei ollut raportoitu erikseen.

Johtopäätökset:

Vantaan strategiaprosessi noudatti aiemmilta valtuustokausilta tuttuja menetelmiä. Kaupunkistrategia laadittiin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tiiviissä yhteistyössä ja lisäksi osallistettiin myös kuntalaisia ja alueen yrityksiä. Valtuustokauden strategia ulotettiin kaikille kaupunkiorganisaation tasoille vuosittaisilla strategisilla tavoitteilla. Kaikki toimialat, palvelualueet ja suurin osa palveluyksiköistä tekivät omat tulokorttinsa, joissa kaupunkitasoiset tavoitteet jaoteltiin oman toimialan, palvelualueen tai palveluyksikön tavoitteiksi.

Koko valtuustokaudelle asetettiin 6 painopistealuetta ja näille 30 strategista tavoitetta. Vuosittaisia sitovia tavoitteita asetettiin vuosina 2022–2025 yhteensä 154. Näistä tavoitteista vuoden 2024 loppuun mennessä toteutui tilinpäätösraportointien mukaan kokonaan tai osittain yli 80 prosenttia. Toteutumatta jäi noin 19 prosenttia tavoitteista. Tavoitteista jäi toteutumatta vuosina 2022–2024 hallittu käyttötalouden menokehitys. Vuosina 2023–2024 jäivät toteutumatta maanluovutuksen ja maankäytösopimusten nettotulotavoite, työttömyyden vähentymistavoite sekä valmistuvien pientaloasuntojen määrätavoite. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä raportoidusta toteutumasta tai teki muun huomion yhteensä noin 28 prosentista tavoitteista. Huomiot liittyivät yleensä tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin, mutta joskus myös näiden epäselvyyteen. Välitarkastelu ulottuu vuoden 2024 loppuun saakka

Suositukset:

Tavoitteiden raportointiin ja mittarointiin on hyvä kiinnittää edelleen huomiota. Vuoden 2024 loppuun mennessä kokonaan toteutumatta jäänyt tavoite liittyi hallittuun käyttötalouden menokehitykseen. Lisäksi kahtena peräkkäisenä vuonna toteutumatta jäivät maanluovutuksen ja maankäytösopimusten nettotulotavoite, työttömyyden vähentymistavoite sekä valmistuvien pientaloasuntojen määrätavoite.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että tiivistelmäkohta 1:ssä esiin nostettuihin huomioihin liittyen lukutaidon kehittämiseen ja koulukiusaamiseen on vastattu toimialan vastauksissa sitoviin tavoitteisiin 6.1 ja 9.1 (sisältökohta 1.1.).

Tiivistelmäkohtaan 2 voidaan todeta, että myös kasvatuksen ja oppimisen toimialan vastuualueella on ollut haasteita löytää esim. lukutaitoa riittävän kattavasti kuvaavaa mittaria tai sitten mittari on puuttunut asiakastietojärjestelmän vuoksi.

Luku 4 sekä tiivistelmäkohdat 8 ja 9.

Tiivistelmäkohta 8, Perusopetuksen palvelualueen haasteina olivat 2.-luokkalaisten lukutaitotulosten selvä heikentyminen ja oppilaiden kiusaamiskokemusten lisääntyminen. Lukutaidon parantamiseksi ja kiusaamisen vähentämiseksi on jatkuvasti haettu uusia keinoja ja työ jatkuu edelleen. Saatujen testi- ja kyselytulosten perusteella voidaan jatkossa kohdentaa tukitoimia entistä voimakkaammin niitä eniten tarvitseville kouluille.

Johtopäätökset:

Omissa tavoitteissaan ja toimenpiteissään perusopetuksen palvelualue on vuonna 2024 erityisesti pyrkinyt tukemaan koko kaupungin tasolla strategisiksi tavoitteiksi nostettuja oppilaiden luku- ja matemaattisten taitojen parantamista ja oppilaiden hyvinvoinnin parantamista.

Henkilöstön saatavuus on ollut kohtalainen, mutta pätevien opettajien saatavuus on alkanut heikentyä jokaisessa opetuksen ammattiryhmässä. Tämän myötä kouluissa on enemmän opettajia, joilla ei ole muodollista pätevyyttä tehtävään.

Yhtenä sitovana strategisena tavoitteena vuodelle 2024 oli koululaisten luku- ja matemaattisten taitojen parantaminen. Lukemisen ja matematiikan opetusta kehitettiin perusopetuksessa monin eri tavoin eri luokka-asteilla. Lukuseulatestien tulokset osoittivat, että testattavien 2.-luokkalaisten oppilaiden lukutaitotulokset olivat lukuvuonna 2023–2024 heikentyneet edellisistä tuloksista. Sen sijaan 7.-luokkalaisten oppilaiden lukutaitotulokset olivat parantuneet edellisestä mittauksesta. Kehitystyö oppilaiden lukutaidon parantamiseksi jatkuu ja saatujen tulosten perusteella oppimisen tukea kohdennetaan tehokkaammin sitä eniten tarvitseville kouluille ja oppilaille. Matematiikan testejä ei vuonna 2024 tehty.

Myös oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen ja kiusaamisen ehkäisy oli kaupungin strateginen tavoite vuonna 2024. Kaikilla kasvatuksen ja oppimisen palvelualueilla on otettu käyttöön kiusaamisen ehkäisemisen toimenpideohjelma. Ohjelma sitouttaa kouluja ja henkilökuntaa kiusaamisen vastaiseen työhön ja yhtenäistää koulujen kiusaamisen vastaista työtä. Oppilaiden hyvinvoinnin tukena on peruskouluissa monialaisista ammattiryhmistä koostuvia tukiverkkoja ja oppilailla on mahdollisuus itse osallistua hyvinvointinsa edistämiseen. Oppilaille pidetään säännöllisesti tunne- ja vuorovaikutustunteja ja sosiaalisen median kautta tapahtuvaa kiusaamista pyritään ehkäisemään someturvapalvelulla. Kouluvalmentajatoiminta, joka alkoi ulkopuolisella hankerahalla syksyllä 2023 sai hyvin positiivista palautetta lyhyessä ajassa. Hanke sai lisärahoitusta lukuvuodelle 2024–2025 ja tavoitteena on toiminnan laajentaminen ja vakinaistaminen.

Joka toinen vuosi tehtävän kouluterveyskyselyn ja kuukausittain tehtävien School Day -kyselyjen perusteella oppilaiden kiusaamisen kokemukset ovat lisääntyneet Vantaan peruskouluissa. Kouluterveyskyselyssä tuotiin kuitenkin positiivisena asiana esille, että suurin osa Vantaan peruskoululaista voi hyvin ja on kiinnostunut koulunkäynnistä. Nyt saatujen kokemusten ja kyselytulosten perusteella jatketaan toimenpiteitä ja kohdistetaan erityisesti tukea kouluille, joissa kiusaamista esiintyy enemmän

Suosituksset:

Tarkastuslautakunta on huolissaan 2.-luokkalaisten lukutaitotulosten selvästä huonontumisesta ja oppilaiden kokemasta kiusaamisen lisääntymisestä Vantaan peruskouluissa. Tarkastuslautakunta toteaa, että saatujen tulosten ja kokemusten pohjalta pitää aloitettuja toimenpiteitä vahvistaa ja jatkaa kehitystyötä uusien keinojen löytämiseksi. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee myös seurata.

Tarkastuslautakunta yhtyy perusopetuksen palvelualueen huoleen pätevien opettajien saatavuuden heikkenemisestä.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että tulevassa strategiassa lukutaito nostetaan keskeiseen asemaan. Kasotasoisesti laaditaan kehittämisohjelma lukutaidon edistämiseksi. Vieraskielisen väestön lisääntyessä on kiinnitettävä huomiota lukemaan opettamisen menetelmiin sekä annettava lukemiselle riittävästi aikaa. Kaikkien varhaiskasvatussyksiköiden ja oppilaitosten keskeinen tehtävä on tunnistaa omaan toimintaympäristöönsä liittyvät suurimmat haasteet ja kohdentaa painopistettä niihin. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla nähdään, että lukutaito on myös väline identiteetin ja minäpystyvyyden vahvistamisessa sekä dialogisen vuorovaikutuksen edellytys. Suomen kielen osaaminen ja lukutaidon vahvistaminen tulee olla kaupunkitasoisesti huomion ja toimenpiteiden kohteena myös muiden kaupungin toimijoiden taholta.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma päivitetään vuoden 2025 aikana ja tammikuussa 2026 otetaan käyttöön päivitetty toimenpideohjelma. Päivitys pohjautuu laajaan arviointitietoon, jota on kerätty eri palvelualueilta, opiskeluhuollosta sekä nuoristystä. Lapsia, nuoria ja huoltajia on kuultu kevään -25 aikana sekä hyödynnetty jo eri yhteyksissä kerättyä tietoa. Päivitetyistä toimenpideohjelmasta viestitään aktiivisesti ja sitä jalkautetaan suunnitelmallisesti. Toimenpideohjelman päivitystä varten kerätyn arviointitiedon kokonaisuus antaa viitteitä esimerkiksi kehittämisen tarpeista jo suurilta osin toimivan toimenpideohjelman juurruttamisessa, viestimisessä ja jalkauttamisessa, opettajien kiusaamiseen puuttumisen valmiuksien vahvistamisessa sekä koulujen kiusaamiseen puuttumisen prosessien selkiyttämisessä. Arviointitiedon pohjalta on tehty seuraava suunnitelma kiusaamisen vastaisista toimenpiteistä kasvatuksen ja oppimisen toimialalla.

Oppilaiden hyvinvointia tukevia tunne- ja vuorovaikutustunteja jatketaan peruskouluissa edelleen ja näitä opettavia henkilöitä tuetaan laajalla koulutustarjonnalla ja valmiilla materiaaleilla. Kouluvalmentajien toiminta on vakinaistettu kaikille ylä- ja yhtenäiskouluille sekä kahdelle alakoululle MEK-perusteella. 1.8.2025 alkaen Vantaalla työskentelee 23 kouluvalmentajaa. Vuoden 2026 alusta päivittyvää Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelmaa jalkautetaan ja viestitään systemaattisesti henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille.

Perusopetukselle on myönnetty Opetushallituksen hankeavustus kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen perusopetuksessa ajalle 1.8.2025-30.7.2027. Osana tätä kokonaisuutta tuetaan edelleen koulujen oman kiusaamiseen puuttumisen suunnitelman kehittämistä ja siitä viestintää oppilaille ja huoltajille. Perusopetuksen kiusaamisen vastaisen työn tueksi tarjotaan systemaattinen tutkimusperustaiseen tietoon pohjautuva koulutuskokonaisuus. Osana tätä jatketaan kouluterveyskyselyn tulosten perusteella annettua kohdennettua tukea kouluille. Erityisasiantuntija kouluttaa ja konsultoi systemaattisesti myös varhaiskasvatuksen ja toisen asteen palvelualueilla. Kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen panostetaan vahvistamalla koulu- ja varhaiskasvatussyhteisöjen hyvinvointia mm. ProToiminnan keinoin.

Oppilaita ja huoltajia tuetaan matalalla kynnyksellä, ja oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan sekä tukemalla kiusaamista kokeneita että siihen osallistuneita. Hyvinvointia seurataan säännöllisesti esimerkiksi kyselyin. Jokainen koulun aikuinen on velvoitettu puuttumaan epäasialliseen käytökseen. Kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija ja Vantaan K-O –koulutetut työntekijät ovat tarvittaessa koulujen tukena solmuuntuneiden ja pitkittyneiden kiusaamistapausten selvittämisessä.

Tiivistelmäkohta 9, Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa oppilaista yli 30 prosenttia on vieraskielisiä ja määrä on kasvussa. Vieraskielisten oppilaiden suomen kielen oppimisen erilaiset tarpeet on pyritty ottamaan huomioon ja erilaisia oppimisen tukitoimia on käytössä. Varsinkin 2.-luokkalaisten vieraskielisten oppilaiden lukutaitotulokset ovat viimeisessä mittauksessa merkittävästi heikentyneet. Uusia tukitoimia on käynnistetty ja vieraskielisten oppilaiden vanhempien ja koulujen välistä yhteistyötä parannetaan edelleen.

Johtopäätökset:

Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa oli vuonna 2024 yli 8 000 vieraskielistä oppilasta, joka on yli 30 prosenttia kaikista oppilaista. Vieraskielisten oppilaiden määrä Vantaan peruskouluissa on kasvussa. Vantaalla oppilas voi peruskoulussa opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärää, jos hänen äidinkielsensä ei ole suomi tai hänellä on monikielinen tausta. S2-opetusta on tällä hetkellä kaikissa Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa. Vantaan peruskouluissa tarjotaan myös valmistavaa opetusta kaikille perusopetusikäisille maahanmuuttotäustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia perusopetuksessa opiskeluun.

Oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppimäärästä tulee keskustella huoltajien kanssa ja huoltajalle pitää antaa riittävästi tietoa oppimäärän valintapäätöksen tekoa varten. Oppilaan huoltajalla on oikeus päättää lapsensa oppimäärä. S2-oppimäärän valintaprosessia ollaan uudistamassa lukuvuonna 2025–2026 niin, että huoltajat saavat enemmän tietoa ja opettajat saavat enemmän välineitä sopivan oppimäärän suosittamiseen. Valmistavaan opetukseen haetaan Vantaalla perusopetuksen aluekoordinaattorien kautta, jonka jälkeen valmistavan opetuksen opettaja sopii tapaamiset perheen kanssa.

Vieraskielisten oppilaiden ja myös heidän vanhempiansa tueksi on erilaisia tukihenkilöitä. Aluekoordinaattorit tukevat vieraskielisten oppilaiden vanhempia valmistavan opetuksen hakuprosessissa ja monikieliset ohjaajat ovat sekä vanhempien että lasten tukena peruskouluissa. Opetukseen liittyvinä tukitoimina järjestetään Vantaalla oppilaan oman äidinkielen opetusta, samanaikaisopetusta ja uusimpina tukimuotoinaläksytukea ja pienimuotoisesti kokeiltua samanaikaisopetusta omalla äidinkielellä. Lisäksi kaikkia peruskoulun oppilaita koskevan äidinkielen ja matematiikan oppimisenvahvistamista koskevana toimenpiteenä lisättiin äidinkielen ja matematiikan opetusta kaikille 1.- ja 2.-luokkalaistille vuonna 2023.

Vantaan strategisena tavoitteena on vuodesta 2022 ollut 2.-luokkalaisten lukutaidon parantaminen. Lukutaitoa mitataan Lukuseulatestillä ja tavoitteena on ollut, että taitotasoltaan alimpaan viidennekseen kuuluisi vuosittain entistä vähemmän oppilaita.

Alimpaan viidennekseen kuulumisen ennakoi vaikeuksia saavuttaa peruskoulun oppiaineiden tavoitteet. 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden (kuten myös S1-oppilaiden) lukutaitotulokset ovat heikentyneet vuosina 2022–2024. Suoritusasoltaan alimpaan viidennekseen kuului S2-oppilaita jo 80 prosenttia vuonna 2024. Sen sijaan vuonna 2024 olivat 7.-luokkalaisten S2-oppilaiden tulokset parantuneet.

Vuonna 2024 valmistui kehittämisohjelma monikielisten oppilaiden tukemiseen. Sen tavoitteena on monikielisten oppilaiden oppimisvalmiuksien ja suomen kielen (ruotsin kielen) osaamisen parantaminen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Ohjelman perusopetusta koskevista toimenpiteistä läksytukea toteutetaan jo ja lisäksi esimerkiksi S2-opetukseen liittyen on tavoitteena antaa opettajille enemmän välineitä oikean oppimäärän suosittamiseen ja huoltajille enemmän tietoa oppimäärän valinnasta. Lisäksi vieraskielisten vanhempien entistä parempi huomioiminen kouluasioihin liittyvässä viestinnässä on ohjelman tavoite. Monet uusista keinoista on vasta otettu tai ollaan ottamassa käyttöön, joten niiden vaikuttavuutta ei voi vielä arvioida.

Suositukseset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että vieraskielisten oppilaiden oppimista tuetaan Vantaan suomenkielisissä peruskouluissa eri keinoin ja vuonna 2024 valmistunut kehittämisohjelma sisältää uusia tukitoimia. Huolestuttavaa on 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden lukutaitotulosten merkittävä huonontuminen viimeisessä mittauksessa. Tulokset osoittavat, että vieraskielisten oppilaiden tukemiseen täytyy panostaa ja jatkaa

tukitoimien kehittämistä. Toimenpiteiden vaikuttavuutta tulee myös seurata. Lautakunta korostaa lasten ja nuorten kielitaidon tukemista läpileikkaavasti kaikissa kaupungin palveluissa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että toimialalla on tunnistettu tarve tehostaa ja jatkaa työtä monikielisten oppijoiden oppimistulosten varmistamiseksi. Vuonna 2024 aloitettiin Monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämissuunnitelman valmistelu, ja vuonna 2025 ohjelma on päässyt hyvin käyntiin. Ohjelmassa keskeistä on, että monikielisten oppijoiden koulupolkua pyritään entistä enemmän tarkastelemaan ja kehittämään kokonaisuutena varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle asti. Arviointikertomuksessa todettu 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden lukutaitotulosten huonontuminen on hyvä esimerkki kehittämistyötarpeesta, joka kohdistuu useammalle palvelualueelle: varhaiskasvatuksessa luodaan suotuisa alusta, jolle esi- ja alkuopetuksen tiiviinä jatkumona saadaan varmistettua jokaiselle oppijalle tärkein oppimisen työkalu eli lukutaito. Lukutaidon kehittyminen ei tapahdu yksittäisinä tekoina tai yksittäisten työntekijöiden toimesta, vaan systemaattisena yhteistyön jatkumona, jossa myös perheet ovat osallisia. Perheiden roolia oppimisen tukijoina pystytään huomioimaan entistä paremmin monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämisohjelman myötä, sillä kasvatuksen ja oppimisen toimialalle palkatun kieli- ja kulttuuritietoisuuden erityisasiantuntijan kautta myös yhteydet muiden toimialojen oleellisiin toimintoihin tiivistyvät ja yhteistyötä on nyt mahdollisuus tehdä koordinoitummin.

Yksi Monikielisten oppijoiden osaamisen kehittämisohjelman tavoitteista on kehittää tiedolla johtamisen käytänteitä. Kehittämistyön suuntaamiseksi on ensiarvoisen tärkeää ymmärtää lähtötilanne mahdollisimman syvällisesti. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on tunnistettu tarpeita syventää ymmärrystä monikielisten oppijoiden oppimiseen vaikuttavista erilaisista tekijöistä niin oppijatasolla kuin toimialalla vallitsevien rakenteiden ja käytänteiden tasolla. Kehittämisohjelmassa paneudutaan laadukkaamman tietovarannon varmistamiseen: tarkastellaan nykyistä oppilastietojärjestelmistä esiin louhittavan tiedon laatua ja luodaan parempaa ymmärrystä sen hyödynnettävyydestä sekä selkeytetään erilaisia kasvatuksen ja opetuksen järjestämisen prosessikuvauksia. Kaikessa varmistetaan työn yhteys tuoreimpaan tutkimustietoon. Toimialalla rakenteilla oleva oma ydintiedon tietoaalusta tulee vastaisuudessa varmasti palvelemaan nykyistä kattavammin kaikkea opetuksen kehittämistyötä. Tarkempaa tilannekuvaa rakennetaan parhaillaan paitsi kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, myös sekä kaupunkitasoisesti (mm. Segregation ehkäisyn toimintaohjelma, Maahanmuuton ja kotoutumisen tiekartta) että kansallisena yhteistyönä, johon Vantaa osallistuu (mm. Kaupunkipolitiikan arviointineuvoston oppimisen ja hyvinvoinnin eriytymisen tutkimus).

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta

VD/691/00.03.00.00/2025

VASTAUKSET SITOVIIIN TAVOITTEISIIN

1.1.1 Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2024 sitovien tavoitteiden toteutumisesta (tiivistelmäkohta 1 ja 2)

Sisältökohdat ja huomiot kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kannalta:

Sitova tavoite 4.2 Vantaalaisten fyysinen aktiivisuus lisääntyy.

Tavoitteeseen liittyy kaksi mittaria:

- Työikäisten, ikääntyneiden sekä liikunta- ja toimintaesteisten liikunta-aktiivisuus. Valmisteilla olevan soveltavan liikunnan strateginen suunnitelma ja sen mittarit.
- Fyysisen aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä. 1. Mittaristona voidaan hyödyntää liikkumisohjelmassa käyttöön otettavia mittareita. 2. Ikäryhmittäin: Lapset, nuoret: Move!-mittaukset; työikäiset, ikääntyneet: TerveSuomi hyvinvointialueen data.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvät kaksi mittaria ovat yksiselitteisiä. Raportoinnin mukaan ensimmäisen mittarin mukaista vertailutietoa ei ole saatavissa eikä kaupungilla ole käytössä TerveSuomi-tutkimuksen kaupunkikohtaisia tuloksia. Mittarin ensimmäisen osan toteutumista ei näin ollen voida arvioida. Toisen mittarin raportoinnin mukaan tavoitetaso saavutettiin osittain. Mittaroinnin ymmärrettävyyttä haittaa se,

että työikäiset ja ikääntyneet ovat kahdessa eri mittarissa TerveSuomi-tutkimuksen tuloksilla, ainoana erona on se, että ensimmäisessä mittarissa ovat mukana liikunta- ja toimintaesteiset. Ongelmana on myös se, että kaupunkikohtaisia tutkimustuloksia ei ole saatavilla.

Ensimmäisen mittarin toteutumista ei voida arvioida. Toinen mittari toteutui osittain, toiselta osin mittarin toteutumista ei voida arvioida. Tarkastuslautakunta katsoo, että kokonaisuutena tavoitteen toteutumista ei voida arvioida.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa sitovan tavoitteen 4.2 osalta seuraavaa:

Terve Suomi –tutkimuksesta on ollut käytössä hyvinvointialueitasoiset tutkimustulokset. Tulosten mittaamisen helpottamiseksi kevään 2025 uusia Terve Suomi –tuloksia varten varattiin määrärahat kuntakohtaisten tulosten saamiseksi. (Joita kuitenkin ei lopulta saatu THL:n resurssipulan vuoksi.)

Soveltavan liikunnan kehittämissuunnitelma on valmistunut keväällä 2025. Siinä on esitetty 22 tavoitteeseen liittyvät toimenpiteet ja niiden toteutumisen arvioimiseksi mittarit. Mittarit kuvaavat kuitenkin lähinnä asetettujen tavoitteiden toimenpiteiden toteutumista, eivätkä varsinaisesti suoraan fyysisen aktiivisuuden muutoksia.

Move!-mittausten tuloksien avulla saadaan kattava kuva vantaalaisten 5. ja 8. luokkalaisten fyysisestä toimintakyvystä. Mittaukset toteutetaan kouluissa koulupäivän aikana, jolloin tulokset kattavat kohderyhmän poikkeuksellisen hyvin. Mittarin osalta on kuitenkin huomioitava, että se mittaa fyysistä toimintakykyä; ei fyysistä aktiivisuutta.

Vantaan liikkumisohjelma on käynnistynyt vuonna 2024 ja se pitää sisällään 33 tavoitetta toimenpiteineen ja niihin liittyvine mittareineen. Liikkumisohjelman alkuvaiheen mittarit ovat valtaosin prosessi-indikaattoreita eli ne mittaavat fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi suunniteltujen toimenpiteiden toteutumista kaupunkiorganisaatiossa.

Sitova tavoite 5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asetettuun tavoitetasoon ja sen seurantaan.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten sekä yhteisten tavoitteiden ja strategisten linjausten toteutumisen seuranta.

Tavoitetasona oli, että kaikkien yhdyspintasuunnitelmien ja -sopimusten toteutumista on seurattu ja kaikki mahdolliset ongelmakohdat on käsitelty johdon foorumeilla sekä kaikkia yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia on käsitelty johdon foorumeilla.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tavoitetaso on haastava, ja on ollut toistaiseksi vaikea saavuttaa. Yhdyspintoja ja niiden toimivuutta tulee seurata jatkuvasti sekä ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa. Tärkeitä näkökulmia seurannassa ovat, onko mahdolliset ongelmakohdat tunnistettu ja miten ne on ratkaistu.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa sitovan tavoitteen 5.1 osalta seuraavaa:

Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tehdään kaikilla toimialoilla, ja kukin toimiala huolehtii itse omaan substanssiinsa kuuluvista yhdyspintasuunnitelmista, -sopimuksista ja tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta. Yhteistyön toimivuutta tarkastellaan parhaiten kyseisessä palvelussa. Yhteistyön ongelmakohtia on käsitelty lakisääteisissä hyte-neuvotteluissa, ylimmän johdon tapaamisissa sekä toimialojen omissa neuvotteluissa. Yhteistyön ongelmakohdissa johdon foorumeille priorisoidaan keskeisimmät ratkaistavat pulmat – kaikkia ongelmakohtia sinne ei ole mahdollista viedä eikä se ole tarkoituksenmukaistakaan.

Yhteistyön ja yhdyspintojen toimivuutta seurataan jatkuvasti ja näin tehdään jatkossakin. Jatkossa yhte-neuvotteluiden ja ylimmän johdon tapaamisten yhteiskoordinaatiota tiivistetään, ja tavoitteena on saada enemmän yhteistyöongelmien ratkaisua ylimmän johdon tapaamisten asialistalle.

VASTAUKSET LUKUIHIN (JA TIIVISTELMÄKOHTIIN)

Luku 5.1 Harrastusten Vantaa (Tiivistelmäkohta 10)

Harrastusten Vantaa -toiminnalla pyritään vähentämään lasten ja nuorten syrjäytymistä tarjoamalla kaikille Vantaan peruskoululaisille avoimia, monipuolisia ja ilmaisia harrastusmahdollisuuksia yhteistyössä peruskoulujen ja alueellisten toimijoiden kanssa. Toiminnalla luotiin lukuvuonna 2024–2025 yli 4 000 aloituspaikkaa erilaisiin harrastuksiin. Harrastuksia suunniteltaessa otetaan huomioon lasten ja nuorten toiveita ja he pääsevät myös osallistumaan harrastusten sisällön suunnitteluun. Toimintaa kehitetään jatkuvasti saadun palautteen ja tutkimustiedon pohjalta. Kaupungin omien toimijoiden tiivis yhteistyö ja sitoutuminen toimintamalliin on edellytys toiminnan onnistumiselle.

Johtopäätökset:

Harrastusten Vantaa -toiminnan taustalla olevan Harrastamisen Suomen mallin pohjalta järjestetyt maksuttomat harrastusryhmät lisäävät lukuvuonna 2024–2025 tehdyn selvityksen mukaan useimpien osallistujien hyvinvointia ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Harrastusryhmät olivat myös kiusaamisesta, syrjinnästä ja rasismista vapaita paikkoja monille lapsille.

Harrastusten Vantaa -toiminta tarjosi peruskoululaisille lukuvuonna 2024–2025 yli 4 000 aloituspaikkaa erilaisissa harrastusryhmissä. Toiminta on ilmaista ja avointa kaikille peruskouluikäisille, mutta pieni määrä osallistujapaikkoja on syksystä 2024 alkaen kiintiöity erityisen tuen tarpeessa oleville oppilaille. Alueellisten toimijoiden ja koulujen kanssa tehdään yhteistyötä, jotta tavoitettaisiin erityisesti nuoret ja lapset, joilla on heikoimmat mahdollisuudet harrastuksiin. Harrastusryhmätoimintaa suunniteltaessa otetaan huomioon lasten ja nuorten toiveet, joita kartoitetaan vuosittaisilla kyselyillä ja samalla selvitetään nuorten halukkuutta ja mahdollisuuksia harrastaa. Toiminnassa korostetaan lasten ja nuorten osallisuutta, ja he saavat osallistua harrastustoiminnan suunnitteluun myös toiminnan alettua.

Harrastusten Vantaa -toimintaa kehitetään kyselyiden, palautteiden ja tutkimustiedon perusteella. Osallistujille ja harrastusten järjestäjille osoitettujen palautekyselyiden lisäksi hyödynnetään esimerkiksi kouluterveyskyselyn tietoja. Lisäksi etsivä työ, aktiivinen koulu-yhteistyö ja oppilashuoltotyö auttavat tunnistamaan ne lapset, jotka erityisesti hyötyisivät harrastuksesta. Toiminnan kehittämiskohteiksi on tunnistettu viestinnän kehittäminen, tarveperustaisten osallistujapaikkojen tunnettavuuden lisääminen ja alueellisen ymmärryksen lisääminen. Viestintää kehitetään yhdessä perusopetuksen kanssa ja sitä on tarkoitus lisätä ja selkeyttää. Alueellista yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa pyritään lisäämään ja vastaamaan alueiden erityistarpeisiin. Harrastustoiminnan kilpailuttaminen, tilaaminen ja vuosittainen rahoitushaku menevät jossain määrin päällekkäin koulujen vuosisuunnittelun kanssa. Näin ollen esimerkiksi tilavaraukset, harrastusryhmistä tiedottaminen ja harrastuksiin ilmoittautuminen joudutaan tekemään liian tiukalla aikataululla.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen kehittämään toimintaa saadun palautteen ja kokemusten pohjalta. Erityisesti viestinnän kehittämiseen ja erilaisten uusien viestintämahdollisuuksien hyväksikäyttöön kannattaa jatkossa panostaa, jotta tarjolla olevat harrastusmahdollisuudet saadaan tuotua entistä paremmin kohderyhmien tietoon.

Kaupungin omien toimijoiden tiivis yhteistyö ja sitoutuminen toimintamalliin on edellytys toiminnan onnistumiselle.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että Harrastusten Vantaa -toiminta on vakiinnuttanut asemansa merkittävänä osana kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointia tukevaa kokonaisuutta. Alkavalla

kaudella käyttöön otettava ilmoittautumisjärjestelmä yhdessä Vantaan Harrastuskalenterin kanssa parantaa merkittävästi harrastusten viestintää, saavutettavuutta ja tiedolla johtamista. Yhteistyö alueellisten toimijoiden sekä työllisyys- ja kotoutumispalveluiden kanssa on laajentunut, Vantaan harrastustuki on kytketty osaksi toimintaa ja vaativan erityisen tuen harrastukset on laajennettu kaikkien ryhmien saataville. Kehittämisessä painotetaan jatkossa viestinnän selkeyttämistä, koulujen ja kaupungin muiden harrastustoimintojen vuosisuunnittelun parempaa yhteensovittamista sekä erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten tavoittamista.

Luku 5.2 Liikkuva koulu (Tiivistelmäkohta 11)

Liikkuva koulu -toiminnalla on jo vuosia edistetty koulujen liikunnallista toimintakulttuuria ja sillä tuetaan myös vuonna 2024 hyväksytyn Vantaan liikkumishankkeen tavoitteita. Toimintaan osallistui lukuvuonna 2023–2024 noin 6 000 oppilasta ja lähes 300 opettajaa. Liikkuvaan kouluun kuuluvat erilaiset liikuntaan liittyvät koulutukset, työpajat ja kampanjat. Lisäksi osahankkeilla on tuotu hankekouluihin ilmaista liikuntaohjausta ja -neuvontaa sekä ohjattu koululaisia liikuntaharrastuksiin. Koska kohderyhmä on iso ja koko ajan uusiutuva, on viestinnän kehittäminen ja sitä kautta tavoitettavuuden parantaminen edelleen kehittämiskohteena.

Johtopäätökset:

Liikkuva koulu -toiminta on jo pitkään ollut osana hallitusohjelmia ja Vantaalla liikkuva koulu -toimintaa on ollut vuodesta 2010. Toiminnan tavoitteena on edistää perusopetuksen liikunnallista toimintakulttuuria ja opettajien työhyvinvointia. Toimintaan osallistui lukuvuonna 2023–2024 noin 93,5 prosenttia kouluista, 6 000 oppilasta ja lähes 300 opettajaa.

Lukuvuonna 2024–2025 Vantaalla käynnistyi vakiintuneeseen Liikkuvan koulu -toimintaan liittyvä kehittämishanke Move your koulu. Hankkeessa on kymmenessä pilottikoulussa kokeiltu erilaisia tapoja edistää peruskoululaisten liikunta-aktiivisuutta. Hankkeeseen kuuluu liikuntaneuvontaa ja ohjausta (neljässä pilottikoulussa toimii hankkeeseen palkatut personal trainerit), pyöräilykasvatusta ja välituntiliikunnan ideoimista sekä sporttikaveritoimintaa. Lisäksi hankkeeseen palkatut projektityöntekijät ovat mukana oppilaiden Move!-taitojen kehittämisessä ja opastavat opettajia Move!-mittausten tekemisessä. Hankkeessa pyritään saamaan oppilaat myös mukaan toiminnan suunnitteluun ja ideointiin. Hanke edistää osaltaan myös helmikuussa 2024 hyväksytyn Vantaan liikkumishankkeen tavoitteita.

Liikkuva koulu -toiminta on vakiintunutta ja se tavoittaa valtaosan Vantaan peruskouluista. Osaltaan opettajien käytettävissä oleva aika voi rajoittaa koulujen Liikkuva koulu -toimintaan osallistumista. Kohderyhmä on iso (noin 24 000 oppilasta), joten viestinnän kehittäminen ja sitä kautta tavoitettavuuden parantaminen ovat kehittämiskohteina. Toimintaan liittyvässä Move your koulu -hankkeessa kehittämiskohteeksi tunnistettiin erityisesti vieraskielisten huoltajien tavoitettavuuden parantaminen.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että peruskoululaisten aktiivisuuden ja liikunnallisen toimintakulttuurin edistäminen on tärkeää. Liikkuva koulu -toimintaan ja siihen liittyvään

Move your koulu -osahankkeeseen sisältyy myös osallisuutta vahvistavia ja segregatiota ehkäiseviä elementtejä, jotka vielä korostavat toiminnan merkitystä. Tarkastuslautakunta kannustaa edelleen kehittämään toimintaa kokemusten ja tunnistettujen kehittämiskohteiden pohjalta.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että

Liikkuvan koulun toimintaa on kehitetty erityisesti Move!-mittauksien hyödyntämisen ja palveluohjautumisen tehostamisen osalta. Move!-tulosten perusteella pyritään kohdentamaan henkilökohtaista liikuntaneuvontaa fyysiseltä toimintakyvyltään huonoimmassa kunnossa oleville oppilaille ja tätä kautta tehostamaan palveluohjautumista. Kehittämiskohteina ovat myös koulujen toimintakulttuurin ohjaaminen fyysistä aktiivisuutta edistäväksi sekä koulujen pyöräilykasvatuksen ja

välituntitoiminnan kehittäminen. Viestintää on parannettu tarjoamalla Liikkuvan koulun infomateriaaleja useammilla kielillä sekä tekemällä tiiviimpää yhteistyötä koulujen monikielisten ohjaajien kanssa

Luku 5.3 Asuinalueiden eriarvoistumisen ehkäisy MEK-ohjelman toimenpitein (Tiivistelmäkohta 12)

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmalla (MEK) on lisätty poikkihallinnollista otetta segregaaation vastaisessa työssä. Ohjelman puitteissa on kokeiltu uusia innovatiivisia toimintatapoja, joista on sittemmin tullut osa vakiintunutta toimintaa.

Haasteena on ollut ohjelman puitteissa toteutettujen hankkeiden projektiluonteisuus. Vuodenvaihteessa 2025 käynnistyi kaksivuotinen segregaaation ehkäisyn toimintaohjelma, joka kokoaa yhteen erilliset ohjelmat yhdeksi kokonaisuudeksi. Työtä tehdään kaupunkitasoisesti yhdessä hyvinvointialueen, poliisin sekä alueen järjestö- ja muiden toimijoiden kanssa.

Johtopäätökset:

Kaupunkitasoisen MEK-ohjelman tavoitteena on asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen kaventaminen. MEK-alueiden valinnassa kiinnitettiin huomiota neljään kriteeriin, joita olivat tulotaso, työllisyys, koulutus ja kieli. Valittujen kriteerien perusteella kaupunginosista korostuivat voimakkaasti Itä-Vantaalla sijaitsevat Havukoski, Länsimäki, Hakunila ja Mikkola. Kaupunginhallitus lisäsi kohdealueisiin Myyrmäen, jonka valinta perustui suureen asukasmäärään ja rooliin suuralueen keskuksena. Riippumatta ensisijaisista alueellisista painotuksista ohjelma ei rajaudu ainoastaan näihin kaupunginosiin, vaan toimia voidaan kohdistaa myös muille alueille, joissa havaitaan eriytymistä.

MEK-ohjelman toteuttamiseen on varattu vuosittain kaksi miljoonaa euroa, koko ohjelmakauden rahoituksen ollessa kuusi miljoonaa euroa. Ohjelman koordinoitavastuu oli vuoden 2024 loppuun asti kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla. Ohjelman toimenpiteiden toteuttamista on vastuutettu laajasti kaupungin eri toimintoihin.

MEK-ohjelma on onnistunut lisäämään poikkihallinnollista otetta segregaaation vastaisessa työssä. Sen puitteissa on ollut mahdollista kokeilla uusia innovatiivisia toimintatapoja, joista osasta on sittemmin tullut tai tulossa osa vakiintunutta toimintaa.

Haasteena on ollut MEK-ohjelman puitteissa toteutettujen hankkeiden projektiluonteisuus. Vaikuttavuuden saavuttaminen vaatisi pitkäjänteisempää työskentelytapaa ja toisaalta joustavuuden lisäämistä vuosibudjetin käyttöön.

Vuodenvaihteessa 2025 käynnistyi kaksivuotinen segregaaation ehkäisyn toimintaohjelma, jonka tavoitteena on vaikuttaa segregaatiokehitykseen kokonaisvaltaisesti ja koota segregaatioon liittyvät erilliset ohjelmat yhdeksi kokonaisuudeksi. Ohjelma on kaupunkitasoinen ja sitä rakennetaan yhdessä muun muassa hyvinvointialueen, poliisin sekä alueen järjestö- ja muiden toimijoiden kanssa. Samalla koordinoitavastuu siirtyi konsernijohtoon ja elinvoiman toimialalle ja koordinointiin käytettävissä olevia henkilöresursseja lisättiin.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että MEK-ohjelma on osa alueellisen eriytymiskehityksen ehkäisyn kokonaisuutta. Ohjelman toimenpiteet ovat edenneet toimialojen hyvällä yhteistyöllä. On huolestuttavaa, että tehdystä työstä huolimatta alueiden eriytyminen jatkuu. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että parhaillaan laaditaan kaupunkitasoista kokonaisvaltaista segregaaation ehkäisyn toimintaohjelmaa. Uusi toimintaohjelma kokoaa yhteen erilliset ohjelmat ja sitä työestetään yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että MEK-ohjelmassa on päästy kokeilemaan useita erilaisia interventioita ja toimenpiteitä. Näin on saatu aikaan paljon hyvää kehittämistyötä ja päästy kehittämään erilaisia poikkihallinnollisia toimenpiteitä.

Asuinalueiden eriytyminen on palvelualueet, toimialat ja organisaatorahat ylittävä moninäkökulmainen kysymys. Tämän torjuminen on melkein mahdotonta yksittäisillä toimenpiteillä, vaikka nämä olisivat kuinka hyviä. Uudessa ohjelmassa on tarkoitus rakentaa kokonaisvaltainen näkemys eriytymiskehityksestä ja kehittää tapoja puuttua tähän kestävällä ja vaikuttavalla tavalla. Tämä työ on nyt aloitettu perustamalla segregaatien ehkäisyn toimintaohjelma.

Luku 5.4 Vantaan kaupungin ehkäisevä päihdetyö (Tiivistelmäkohta 13)

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kaupungin **ehkäisevä päihdetyö** on kärsinyt resurssivajeesta. Tehtävää on hoidettu muun hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ohessa, eikä kaupungin vastuulla olevaa ehkäisevää päihdetyötä ole kahteen vuoteen pystytty suunnitelmallisesti kehittämään. Tarkastuslautakunta totesi resurssivajeen jo vuoden 2023 arviointikertomuksessaan arvioidessaan yhdyspintayhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Tarkastuslautakunta korostaa edelleen riittävien ehkäisevän päihdetyön resurssien turvaamisen tärkeyttä.

Johtopäätökset:

Ehkäisevä päihdetyö on laaja kokonaisuus, johon osallistuvat useat eri toimijat omista lähtökohdistaan. Eri toimijoiden työn yhteensovittaminen ja kokonaisuuden koordinointi on haastava tehtävä, joka edellyttää riittäviä resursseja. Myös kolmannen sektorin toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää.

Vuosina 2023 ja 2024 Vantaan ehkäisevässä päihdetyössä on ollut resurssivajetta ja tehtävää on hoidettu muun hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ohessa. Kaupungin ehkäisevän päihdetyön kokonaiskoordinaatiossa on ollut vajeita, eikä ainakaan työn kehittämiselle vaikuta olleen realistisia mahdollisuuksia. Ehkäisevää päihdetyötä on kuitenkin ruohonjuuritasolla tehty koko ajan palveluissa, muun muassa nuoriso- ja yhteisöpalveluissa sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialan palveluissa. Vuonna 2025 ehkäisevään päihdetyöhön saadaan erillinen yhden henkilön resurssi, jonka myötä päästään toivottavasti kehittämään ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta Vantaalla sekä lisäämään asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Hyvinvointialue on vielä suhteellisen uusi toimija, jonka työaikaa on kulunut paljon myös sisäiseen järjestäytymiseen. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa toimii pääsääntöisesti hyvin. Työnjakoon, resurssien kohdentamiseen ja rahoitukseen liittyviä kysymyksiä on kuitenkin edelleen ratkaisematta.

Erillisiä havaintoja, tilastotietoja ja muita tietoja alueen päihdeoloista on saatavissa, mutta tieto on vielä tällä hetkellä hajallaan. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan kaupunkien ja hyvinvointialueen välistä tiedolla johtamista tulisi tiivistää.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kaupungin ehkäisevä päihdetyö on kärsinyt resurssivajeesta. Tehtävää on hoidettu muun hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön ohessa, eikä kaupungin vastuulla olevaa ehkäisevää päihdetyötä ole kahteen vuoteen pystytty suunnitelmallisesti kehittämään. Resurssivaje todettiin jo vuoden 2023 arviointikertomuksessa, jossa tarkastuslautakunta arvioi yhdyspintayhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Vuodelle 2025 tuleva resurssilisäys toivottavasti parantaa tilannetta. Tarkastuslautakunta korostaa edelleen riittävien ehkäisevän päihdetyön resurssien turvaamisen tärkeyttä.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala toteaa, että ehkäisevän päihdetyön asiantuntija on aloittanut tehtävässään huhtikuussa 2025. Työn alkuvaiheessa painopiste on ollut organisaation ja tehtäväkenttään

perehtymisessä sekä yhteistyöverkostojen rakentamisessa, mikä luo perustan kaupungin ehkäisevän päihdetyön kokonaisuuden vahvistamiselle.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeinen resurssivaje on vaikeuttanut ehkäisevän päihdetyön suunnitelmallista kehittämistä. Uuden asiantuntijaresurssin myötä tavoitteena on koordinoida työtä aiempaa selkeämmin ja tukea eri toimijoiden yhteistä tekemistä.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on jatkunut tiiviinä. Vaikka työnjakoon, resursointiin ja tiedolla johtamiseen liittyviä rakenteellisia haasteita on yhä ratkaistavana, vuorovaikutus toimii pääosin hyvin.

Kolmannen sektorin toimijoiden roolia pidetään tärkeänä, ja parhaillaan heille suunnatulla kyselyllä selvitetään halukkuutta ja tarvetta ehkäisevän päihdetyön verkoston perustamiselle.

Tavoitteena on rakentaa pitkäjänteinen, koordinoitu ja vaikuttava ehkäisevän päihdetyön kokonaisuus, jossa kaupungin, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin yhteistyö tukee asukkaiden hyvinvointia entistä vahvemmin.

Kaupunkiympäristölautakunta

VD/691/00.03.00.00/2025

Kaupunkitilalautakunta

VD/691/00.03.00.00/2025

Vantaan tarkastuslautakunta on laatinut vuoden 2024 Vantaan kaupungin arviointikertomuksen, joka on merkitty tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 12.5.2025 § 3 ja lähetetty kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus on 2.6.2025 § 5 lähettänyt päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten.

Kaupunkiympäristön toimialalla on laadittu tarkastuslautakunnan huomioiden perusteella seuraava selvitys, jonka toimialan molemmat lautakunnat, kaupunkiympäristö- ja kaupunkitilalautakunta, osaltaan hyväksyvät.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa selvityksensä arviointikertomukseen seuraavaa:

Vuonna 2024 valtuuston asettamista 45 sitovasta tavoitteesta 11 oli vastuutettu ensisijaisesti kaupunkiympäristön toimialalle. Tavoitteiden tilinpäätösraportoinnin mukaan näistä 3 toteutui täysin, 5 osittain ja 3 ei lainkaan. Tarkastuslautakunta oli yhtä mieltä kaupunkiympäristön toimialan raportointivastuulla olleiden tavoitteiden toteutumisesta muutoin, paitsi se kiinnitti huomiota kaikkia toimialoja koskevan tavoitteen 5.1 ja kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevan tavoitteen 18.1 toteutumiseen. Näihin otetaan alla kantaa erikseen.

Kaupunkiympäristön toimialan alaista toimintaa koskien tarkastuslautakunta huomautti myös, että kahtena peräkkäisenä vuonna toteutumatta ovat jääneet maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulotavoite sekä valmistuvien pientaloasuntojen määrätavoite. Tämä johtuu vaikeasta suhdannetilanteesta. Esimerkiksi pientaloasuntojen valmistumismäärä on suhdanteisiin nähden arvioitu liian optimistiseksi.

Toimiala suunnittelee toimintaansa pyrkien omalta osaltaan tukemaan kasvua esimerkiksi infra-rakentamisella. Pientaloasuntojen osalta rakentamisen vilkastumista ollaan valmiita tukemaan myös rakennusvalvonnan prosesseilla.

Sitova tavoite 5.1 Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on sujuvaa, molemmat organisaatiot toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja strategisia linjauksia

Sitova tavoite 5.1 on kaikkia toimialoja koskeva tavoite. Kaupunkiympäristön toimialalla hankeyhteistyötä tehdään laaja-alaisesti ja vakiintuneella toimintamallilla. Käytössä on Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen VAKE:n kaikki toimialat kattava maankäytön ja kiinteistöjen hankeyhteistyömalli. Hankeyhteistyöryhmässä ovat mukana VAKE:n kaikki toimialajohtajat ja tilakeskuspäällikkö, ja kaupungin puolelta mukana ovat kaupunkiympäristön toimialalta kiinteistöjohtaja, kiinteistöhallinta ja asuminen -yksikön edustajia sekä asemakaavapäällikkö, ja lisäksi mukana on konsernijohtajan ja elinvoiman toimialalta konsernipalvelujohtaja.

Lisäksi kaupungin sisäinen hankevalmistelun ohjausryhmä, HVA-ohjausryhmä, käy säännöllisesti läpi yhteistyöasioita kaupungin näkökulmasta. Se esimerkiksi seuraa sopimustilannetta ja etsii keinoja ongelmakohtien ratkaisemiseksi. HVA-ohjausryhmään kuuluvat muun muassa kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja, kiinteistöjohtaja sekä konsernijohtajan ja elinvoiman toimialan konsernipalvelujohtaja.

Yksityisten sote-hankkeiden prosessia on tarve päivittää VAKE:n asiantuntijaroolin selkeyttämiseksi. Tästä keskustellaan muun muassa toimialan sisällä suunnittelun ja toteutuksen koordinointi -kokouksessa syyskuussa 2025. Muutoin yhteistyö on viime vuodesta parantunut ainakin kaavoitustarpeiden osalta.

Hyvinvointialueen kiinteistö- ja asemakaavoitustarpeita palvelevat yhteistyöryhmät ovat seuraavat:

Vantaan kaupungin ja VAKEHYVAN kiinteistöjen ja maankäytön hankeyhteistyön työryhmät

1. VAKEHYVAN ja Vantaan kaupungin hankeyhteistyöryhmä

- Palveluverkkosuunnittelun ja hankkeiden yhteensovittaminen
- VAKEHYVA:n eri palveluiden tilatarpeet tulevaisuudessa
- Väestökehitys ja asuntorakentaminen Vantaalla
- Suuremmat tilamuutoshankkeet
- Toimeksiaannot valmisteluryhmille
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: kiinteistöjohtaja (pj), kiinteistökehityspäällikkö (vpj), toimitilapäällikkö, asemakaavapäällikkö, vuokrauspäällikkö, asumisen erityisasiantuntija (siht.), erityisasiantuntija (kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnittelija)
 - VAKEHYVA: kuusi toimialajohtajaa (konsernipalvelut, vanhusten palvelut, terveydenhuolto, pelastuslaitos, aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelut), tilakeskuspäällikkö

VAKEHYVAN ja Vantaan kaupungin ylimmän johdon yhteistyöryhmä

Teemakohtaiset ryhmät

Organisoituvat poikkialueellisesti
Teemoina esimerkiksi:

- Asunnottomuuden vähentäminen ja poistaminen
- Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy
- Ikäystävällinen asuminen
- Asumisneuvonta

2. Uudishankkeet-valmisteluryhmä

- Uusille hankkeille sijaintien valmistelu
- Kaavoitushankkeiden valmistelu
- Tontinluovutuksen ja tonttikilpailujen valmistelu
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: asemakaavapäällikkö (pj), asumisen erityisasiantuntija (siht.) ja tarvittaessa osallistuu aluearkkitehtiä tai muita asiantuntijoita
 - VAKEHYVA: tilakeskuspäällikkö, hankekehitysasiantuntija

3. Toimitilat-valmisteluryhmä

- Kaupungin omistamien tilojen vuokrasopimuksiin liittyvät asiat
- Kaupungin omistamien tilojen remontti- ja muutostarpeet
- Kaupungin sote-kiinteistöjen myynti, aikataulu ja vaikutus VAKEHYVA:aan
- Kokoukset vähintään kaksi kertaa vuodessa
- Jäsenet:
 - Vantaa: toimitilapäällikkö (pj), vuokrauspäällikkö, alueisännöitsijä (siht.)
 - VAKEHYVA: tilakeskuspäällikkö, kaksi alueisännöitsijää, tekninen päällikkö, vuokrauspäällikkö

Sitova tavoite 18.1. Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030

Sitovan tavoitteen 18.1 toteutumisesta vastaa kaupunkiympäristön toimiala. Tarkastuslautakunnan tavoitteeseen kiinnittävä huomio liittyi ajantasaisen vuoden 2024 tilannetta kuvaavien toteuma-arvojen puuttumiseen. Arvojen puuttuminen johtui siitä, että kokonaispäästöjen toteutumaa vuoden 2024 osalta ei tilinpäätöshetkellä pystytty vielä arvioimaan, sillä päästötiedot saatiin vasta kesäkuun alussa.

Tavoitteeseen liittyy yksi mittari:

- Kasvihuonekaasut vähenevät. Laskennassa huomioidaan lämmön, sähkön, liikenteen, teollisuuden ja työkoneiden, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden päästöt. Seuranta Resurssiviisauden tiekartan kokonaispäästöjen ja hiilibudjetin yhteydessä. Edellisen vuoden päästötieto saadaan kesäkuun alussa.

Vuodelle 2024 tavoitetasoksi oli asetettu muun muassa kokonaispäästötavoite 609 kilotonnia hiilidioksidiekvivalenttia (CO₂-ekv) eli eri kasvihuonekaasujen yhteismitallistettu ilmasto lämmittävä vaikutus. Kokonaispäästöjen toteuma vuoden 2024 osalta oli 790 kt. Kasvihuonekaasupäästöt olivat laskeneet 27 prosenttia. Hiilineutraaliustavoitteen toteutumisen osalta kokonaispäästöt eivät vähenny tavoiteltua tahtia. Näin ollen sitova tavoite 18.1 toteutui vain osittain.

Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat vuoden 2024 arviointikertomuksen muut tarkastelukohteet

Sitovien tavoitteiden ohella vuoden 2024 arviointikertomuksessa on tarkasteltu kaupunkiympäristön toimialan alaisesta toiminnasta erityisesti Vantaan joukkoliikennettä, Vantaan ratikkahanketta sekä säännäri-ilmioihin varautumista ja sopeutumista.

Vantaan joukkoliikenne

Vantaan joukkoliikenteen käyttö on palautunut erinomaisesti koronapandemian aiheuttamasta pudotuksesta. Joukkoliikenteen suunnittelusta, järjestämisestä ja matkustajainformaatiosta vastaa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, mutta esimerkiksi linjasto- ja liikennöintisuunnitelmia tehdään yhteistyössä kaupungin joukkoliikenneasiantuntijoiden sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa. HSL:n vastuulle kuuluvan suunnittelun lisäksi joukkoliikenteen houkuttelevuuteen ja käyttöön vaikuttavat merkittävästi maankäytön ratkaisut, jotka voivat sekä tukea että heikentää houkuttelevan ja kustannustehokkaan joukkoliikenteen järjestämistä.

Vantaalla maankäytön sijoittaminen pääosin jo hyvään joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi tuo uusia asukkaita jo valmiiksi hyvin palvelevan joukkoliikenteen varteen. Myös kaupungin vastuulla oleva joukkoliikenteen infran hyvä laatu, esimerkiksi pysäkkien valaistut katokset ja ajantasainen informaatio, pitävät yllä positiivista mielikuvaa joukkoliikenteestä. Sujuvuutta parantavat toimenpiteet paitsi lyhentävät matkustajien matka-aikoja, tuovat myös säästöjä liikennöintikustannuksiin.

Lähi vuosien haasteina joukkoliikenteen osalta ovat monet rakennus- ja korjaushankkeet, jotka aiheuttavat lisäkustannuksia kaupungille sekä heikentävät matkustuskokemusta pidentyneiden matka-aikojen takia. Näistä merkittävimpinä vantaalaisten kannalta ovat Vantaan ratikan rakennustyöt sekä seudullisen liikenteen osalta Kehäradan junaliikenteen katkaisevat remontit sekä Junatien metrosillan uusimisen aiheuttama metrolinjan katkeaminen Kulosaaren ja Hakaniemen välillä.

Merkittäviä haasteita joukkoliikenteen käytön kasvulle voivat aiheuttaa lippujen hintojen suuret korotukset. Lisäksi Vantaan sisälle sijoittuva B- ja C-vyöhykkeiden raja on Vantaan kannalta ongelmallinen, minkä muuttamista Vantaa haluaa selvitetävän.

HSL:n joukkoliikenteen suunnitteluohjeen päivitystä ollaan aloittamassa vielä tänä vuonna, ja siinä yhteydessä tullaan määrittelemään muun muassa tavoitteellinen palvelutaso ja kävelymatkat pysäkeille. Edellinen suunnitteluohje on vuodelta 2016, ja sen jälkeen Vantaalla on tapahtunut paljon muutoksia. Erityisesti Vantaan ratikka tuo liikennöintialueellaan merkittävän muutoksen aiempaan suunnitteluohjeeseen nähden.

Yhteistyö Vantaan ja HSL:n välillä on ollut aktiivista ja toimivaa, mutta HSL:n keräämän tutkimustiedon saaminen kaupungille täysimääräisesti hyödynnettäväksi vaatii vielä kehittämistä. Vantaan kaupungilta

valmistui opinnäytetyönä toukokuussa 2025 liikkumistutkimusten tiedon hyödyntämisestä selvitys, jonka pohjalta on tarkoitus jatkaa myös HSL:n kanssa keskusteluja.

Vantaan ratikkahanke

Vantaan Ratikka on päätetty toteuttaa allianssimallilla, jota on käytetty lähes kaikissa viime vuosina toteutetuissa isoissa raitiotiehankkeissa. Suuruutensa vuoksi Vantaan Ratikka on jaettu kahteen allianssiin, jotka toteuttavat parhaillaan kehitysvaihetta tavoitteenaan saada toteutusvaihe aloitettua lokamarraskuussa 2025. Kehitysvaiheessa hankkeen suunnitelmia ja sisältöä tarkennetaan sillä tavoin, että hanke saadaan toteutettua annetussa kustannusraamissa.

Allianssin kaupallinen malli ohjaa tehokkaasti kustannusarviossa pysymiseen, kun sopimuksen mukaisen tavoitehinnan alittamisesta saatava hyöty jaetaan palveluntuottajien ja tilaajan kesken.

Säännönmukainen riskienhallinta on oleellinen osa kehitysvaiheen työtä ja kustannusarvion laskemista. Allianssisopimuksen mukaisesti tilaaja ja palveluntuottaja vastaavat yhdessä myös suuresta osasta sellaisia riskejä, jotka tavanomaisessa urakassa jäävät pelkästään tilaajalle.

Aikataulussa pysymiseen kannustaa se, että lyhentynyt rakentamisaika jo itsessään säästää kustannuksia, kun rakentamisen aikasidonnaiset yleiskustannukset pienenevät. Ratikan tavoitteena on, että ratikkalinja valmistuu koeajoliikenteeseen vuonna 2029. Tämän varmistamiseksi Tikkurilan tunnelin valmistelevia töitä on jo aloitettu, koska nämä työt joudutaan tekemään täysin pääradan junaliikenteen ehdoilla.

Viestintä ja vuorovaikutus

Vantaan ratikka -hankkeelle on laadittu viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma, joka määrittelee eri kohderyhmät sekä kanavat, joilla ratikan rakentamisesta kerrotaan ja mistä saa tietoa.

Viestintäsuunnitelman osa on kriisiviestintäsuunnitelma. Viestinnän henkilöresursseja on käytössä kolme henkilötyövuotta sekä kaupungin vuorovaikutussuunnittelija.

Hankkeella on ollut käytössä jo vuosia lukuisia viestintäkanavia. Verkkosivujen lisäksi hanke kertoo ajankohtaisista asioista sosiaalisessa mediassa (Facebook, Instagram, LinkedIn) sekä uutiskirjeessä. Hanke julkaisee tärkeimmistä tapahtumista myös mediatiedotteita, joita julkaistaan Vantaan kaupungin tiedotejakelun kautta. Rakennushanke tekee töistä lähialueelle työmatatiedotteita, joita jaetaan sähköpostilla isännöitsijöiden kautta sekä lähimpiin taloihin paperisina tiedotteina. Tapaamme asukkaita järjestämällä säännöllisesti tilaisuuksia ja osallistumalla muun muassa kaupunginosatapahtumiin. Infoja ja tiedotteita on tulossa erityisesti ennen rakentamisen aloitusta.

Kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle ratikkahanke on pitänyt säännöllisesti iltakoulujen yhteydessä briiffejä, joissa hankkeesta on kerrottu. Näitä esityksiä on tarkoitus jatkaa hankkeen edetessä.

Vantaan Ratikan hankesuunnitelman sisältöä joudutaan kustannussyistä muuttamaan aiemmin päätetystä sen verran laajalti, että hankesuunnitelma tarkistetaan ja viedään vielä syksyn aikana kaupunginvaltuuston arvioitavaksi.

Julkinen linkki viestintäsuunnitelmaan

Sään ääri-ilmiöihin varautuminen ja sopeutuminen

Vantaan resurssiviisauden tiekartan meneillään olevassa päivitystyössä korostuu entistä enemmän ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen. Tiekarttaan luonnostellaan oma teema ilmastokestävyyden ja varautumisen tavoitteille, jotka kattavat muun muassa tulvat, rankkasateet, kuumuuden ja kuivuuden. Toimenpiteet määritellään tiekartan valmistuttua keväällä 2026.

Sään ääri-ilmiöiden riskeihin kiinnitetään huomiota maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa yleiskaavasta lähtien. Tulvariskialueille on määriteltäviä rajat, jotka huomioidaan asemakaavoituksessa, jotta

riskialueille ei rakenneta. Asemakaavoituksessa tarkistetaan myös vihertehokkuuden toteutuminen, jolla taataan kasvillisuuden peittämän ja sadevettä läpäisevän pinnan määrä tontilla. On havaittu, että vihertehokkuutta koskevia vaatimuksia tulee kehittää, jotta ne huomioivat paremmin tulevat ilmasto-olosuhteet.

Vantaan hulevesiohjelma päivitettiin vuonna 2023, ja sen toimenpiteitä toteutetaan jatkuvasti eri palvelualueilla. Tarkastuslautakunnan raportissa mainitun korjausvelan kasvun pysäyttäminen on tärkeää, mutta mahdollisuudet riippuvat paljon kunnan taloustilanteesta. Tulvariskipaikkoja parannetaan resurssien sallimassa kiireellisyysjärjestyksessä, esimerkkinä talvella 2024–2025 kunnostettiin Vaaralan hulevesitunneli ja Kormuniitynojan uomaan asuinalueen tulvariskin vähentämiseksi.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien tulvariskien tunnistamiseksi ja tilanteen ennakoimiseksi tarvittaisiin nykyistä enemmän resursseja. Ääritilanteissa kaupunki nojaa pelastuslaitoksen ja HSY:n kalustoon sekä päivystysresursseihin. Kaupungin hulevesijärjestelmän kunnossapito on pitkälti reaktiivista eikä ennakoivaa.

Hulevesiohjelman mukaan hulevesiasioista tiedotetaan kuntalaisia, ja tässä on tunnistettu parantamisen varaa. Tiedottamiseen on syytä panostaa. Viestintää pyritään tekemään jatkossa suunnitelmallisemmin ja säännöllisemmin resurssien salliessa ja myös yhteistyössä HSY:n kanssa. Mahdollisia uusia viestintätapoja voisivat olla esimerkiksi vantaa.fi -alustalla julkaistut ääritilanteisiin varautumisesta kertovat jutut sekä alueelliset uutiskirjeet. Kohdistettuna viestintänä kiinteistönomistajille lähetetään postitse tiedote kiinteistöjen vastuusta ojien ja muiden hulevesirakenteiden kunnossapidossa alueilla, joilla on havaittu hulevesihaittoja.

Kaupunkiympäristön toimialalla selvitettiin keväällä 2025 sopeutumisen toimenpiteiden nykytilaa työpajoissa, joissa käsiteltiin ilmastonmuutoksen riskejä ja vaaratekijöitä yksikkökohtaisesti. Keskeisimmäksi tarpeeksi nousi hulevesiä imeyttävän ja ympäristöä viilentävän viherrakenteen vahvistaminen ja resurssien lisääminen.

Katupuiden elinvoimaisuuden ja pitkäikäisyyden merkitys tiivistyvän kaupungin lämpösaarekeilmiön hillinnässä, varjostuksessa ja veden pidätyksessä on tunnistettu, ja tätä varten on perustettu katupuutyöryhmä, joka laati Vantaan katupuulinjaukset kesällä 2025.

Yhteistyö pääkaupunkiseudun kuntien välillä on tiivistä muun muassa HSY:n sopeutumisen asiantuntijaverkostossa ja yhteishankkeissa. ARVO-hankkeessa edistetään viherrakenteen säilyttämistä ja kehitetään vihertehokkuuslaskuria ekosysteempipalvelujen (mm. hulevesien hallinta ja pienilmaston säätely) mittaamiseen. Hanke päättyy vuoden 2025 lopussa.

Vantaa osallistuu syksyllä 2025 alkavaan Ilmatieteenlaitoksen hankkeeseen, jossa tuotetaan tarkkaa ilmastotietoa kaupunkisuunnittelun tueksi jo tapahtuneista muutoksista sekä arvioidaan tulevia muutoksia. Hankkeessa arvioidaan myös eri sopeutumistoimien taloudellisia vaikutuksia, kuten kaupunkirakenteen tiivistämisen ja vihreyden lisäämisen hyötyjä verrattuna tilanteeseen, jossa toimenpiteitä ei tehdä.

Vantaa on mukana myös HSY:n sopeutumiseen keskittyvässä Climate-hankkeen yhteistyöryhmässä.

Kaupunkiympäristön toimialan henkilöstöä pyritään pitämään ajan tasalla ilmastonmuutokseen sopeutumisesta. Huleveteen liittyviä paikatietoaineistoja on julkaistu kaupungin sisäiseen karttapalveluun sekä HSY:n SeutuRuutuun. Osana resurssiviisauden tiekartan koulutusten sarjaa vuonna 2024 pidettiin seminaari, jossa käsiteltiin muun muassa kaupunkivihreän merkitystä, hulevesien hallintaa ja kaupungin toimitilojen varautumista sään ääri-ilmiöihin. Myös ARVO-hankkeessa on järjestetty seminaareja sopeutumisesta vuosina 2024 ja 2025.